

Gestaltungsprogram för Långås 2:11 m.fl.

TRÄDGÅRDSSTADEN

Upprättad 24 mars 2026

VARFÖR GESTALTNINGSPROGRAM?

En gestaltningsprincip är ett övergripande och vägledande ställningstagande för hur bebyggelse, offentliga rum och landskap ska utformas inom ett planområde. Den kan fungera som ledstjärna i planerings- och gestaltningsarbetet och bidra till att planområdet utvecklas utifrån ett samlat grepp. Utan att låsa sig fast vid exakta lösningar kan gestaltningsprinciper fungera som vägledande i senare, mer fasta utformningsbeslut.

Detta dokument har tagits fram av planarkitekt i samband med upprättandet av planförslaget gällande detaljplan Långås 2:11 med flera. Dess syfte är att bidra till en gemensam vision för platsens framtid genom att beskriva, både övergripande och konkret, riktlinjer för platsens fysiska utformning. Samtliga bilder är AI-bearbetade och beskurna.

LÅNGÅS 2:11 MED FLERA

Långås är lokaliserat strax öster om E6 och cirka 10 kilometer norr om Falkenbergs centrum. Samhället ligger inom ett i huvudsak öppet och flackt jordbrukslandskap. I Långås finns en befintlig skola F-6 där det idag går ungefär 100 elever. På orten finns idag också en livsmedelsbutik samt kollektivtrafik i form av buss. Se orienteringsbilder på nästa sida.

Kommunstyrelsen gav den 16 mars 2021 kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att upprätta ett planförslag med huvudsyfte att pröva förutsättningarna för nya bostäder och utvidgning av skolan inom fastigheterna Långås 2:11 med flera. Fastigheterna ligger väster om samhället och består av privatägd jordbruksmark.

Referensbild på hur gestaltning utifrån trädgårdsstaden kan se ut.

Planområdet, markerat i vitt, i förhållande till Falkenberg och Långås.

TRÄDGÅRDSSTADEN

Trädgårdsstaden (Garden City) är ett planeringsideal som uppkom under sekelskiftet mellan 1800–1900-talet av stadsplaneraren Ebenezer Howard. Idealet utvecklades som ett svar på städernas starka tillväxt. I de nya bostadsområdena kombinerades det bästa från landsbygden och stad, tanken var att skapa närhet till naturen och andra gröna kvalitéer samtidigt som de skulle kunna vara relativt självständiga gentemot storstaden. Mjukare gatusträckningar, småskalig, relativt tät och låg bebyggelse, lummig grönska och trädgårdar och en blandning av bostäder och viss offentlig service blev huvuddrag för den nya trädgårdsstaden.

TRÄDGÅRDSSTADEN IDAG

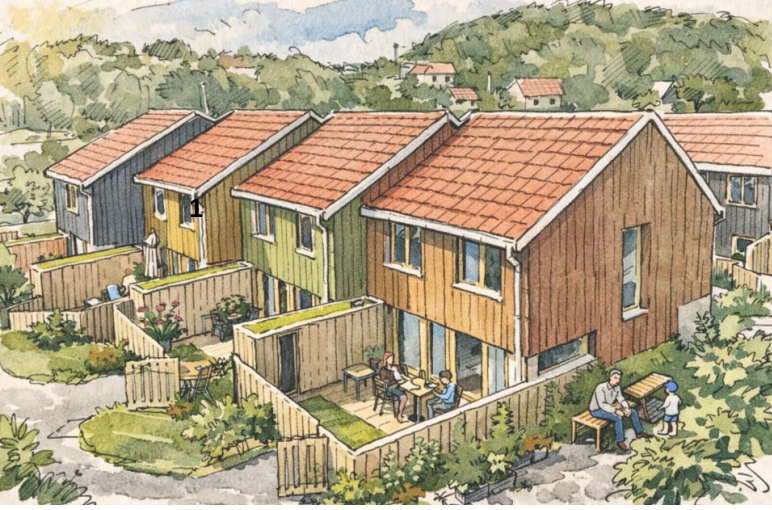
Trädgårdsstaden är fortfarande aktuell, kanske nu mer än någonsin tidigare. I början av år 2025 överlämnade regeringen en skrivelse till riksdagen gällande en ny strategi för levande och trygga städer. Här presenteras ett nytt nationellt mål gällande stadsutvecklingen samt 13 fokusområden för stadsutvecklingspolitiken. Dessa är bland annat livskvalitet, fysisk aktivitet, minskad klimatpåverkan, mobilitet och trädgårdsstaden.

Bakgrunden till att trädgårdsstaden valts som fokusområde är att många människor idag drömmer om hus med trädgård, samtidigt som de vill ha nära till centrum och kollektivtrafik. Genom en blandning av byggnadsformer, som exempelvis parhus, radhus och kedjehus, kan människor erbjudas marknära bostäder med egen trädgård, samtidigt som goda förutsättningar skapas för ett byggande som är tillräckligt tätt för att ge underlag för kollektivtrafik och annan service. En annan fördel med trädgårdsstaden är dess blandning mellan privat och offentligt, som kan minska bilbehovet och sin tur därmed koldioxidutsläpp och trafikbelastning. Grönska, i form av exempelvis privata trädgårdar, trädrader längs gator samt mindre parker och grönytor, utgör en central del av trädgårdsstadsprincipen. Dessa gröna inslag bidrar i hög grad till ekosystemtjänster som är viktiga för en hållbar livsmiljö. Vegetationen har en positiv inverkan på dagvattenhantering genom att öka infiltration och fördröjning av regnvatten, vilket minskar belastningen på tekniska system. Vidare bidrar grönstrukturen till temperaturutjämning genom skuggning och avdunstning, vilket kan motverka effekter av värmeöar i bebyggda miljöer. Träd och annan vegetation har även en renande effekt på luften genom att fånga upp partiklar och förbättra luftkvaliteten.

Utöver de ekologiska funktionerna har grönskan stor betydelse för människors hälsa och välbefinnande. Tillgång till gröna miljöer i direkt anslutning till bostaden främjar fysisk aktivitet, rekreation och sociala möten, vilket sammantaget bidrar till en god och hållbar livsmiljö.

NYCKELKARAKTÄRER

- Småskalig bebyggelse
- Relativt tätbebyggt
- Lummiga trädgårdar
- Häckar som avgränsare
- Trädrader/alléer
- Mjuka gatusträckningar (gator knäcks och är inte raka långa sträckor)
- Grön förgårdsmark
- Gångvänligt
- Barnanpassat

Tjuvkils ängar i Kungälv. Radhus med trädgårdar och grön förgårdsmark

Trädgårdsstaden i Skövde. Flerfamiljehus omgärdat av grönska och smala gator

Tätbebyggda radhus, häckar som gränsmarkerare och trädrader längs gatan. Lämpliga trädarter för ändamålet är bland andra lind, körsbär och Ginkgo.

Tullinge trädgårdsstad. Tätbebyggt område med förgårdsmark där häckar fungerar som avgränsare mellan husen.

Trädstaden i Kristianstad. Social, småskalig och grön kvartersstruktur.

Radhus i Enskede, där ett av Sveriges första trädgårdsstäder byggdes. De små förgårdsmarkerna bidrar till grönska i gaturummet.

TRÄDGÅRDSSTADENS LÄMPLIGHET I LÅNGÅS

Det finns flera anledningar till att trädgårdsstaden är en lämplig gestaltungsprincip för planområdet. Långås har redan idag många kvaliteter som går väl i linje med planeringsidealet och som därmed skulle bidra till en diskret och följsam övergång mellan det befintliga och det nya. I Långås finns gott om grönska som omger nuvarande bebyggelse, både i form av trädgårdar, större skogsdungar och mer öppna ytor som bland annat nyttjas som mötesplatser och för lek. Den mjukare gatustrukturen återspeglas delvis i samhället och bebyggelsen domineras av låga villor. Genom att jobba med ett mjukt formspråk i kommande gatustruktur och fortsätta bygga lågt men tätare så kan dessa kvalitéer förstärkas. Att planområdet är direkt granne med Långåsskolan och Långås förskola lockar dessutom sannolikt målgruppen barnfamiljer, som uppskattar närheten till grönska likväl som service samt småskaliga, sociala gaturum och mötesplatser vilket går i linje med gestaltungsprinciperna. Här finns också redan en del offentlig service som gör tätorten mindre beroende av Falkenberg centrum och fler bostäder i tätorten kan skapa underlag för denna att fortsätta utvecklas.

MÖJLIGHETER I PLANOMRÅDET

I flygfotot på nästföljande sida har platspecifika faktorer, som redan idag går väl i linje med trädgårdsstaden som koncept, markerats i planområdet. Dessa kan ses som befintliga värden på platsen som med fördel kan nyttjas i kommande gestaltning, antingen genom att bibehålla dess struktur och/eller karaktär, eller genom att använda dem som utgångspunkter i den nästföljande gestaltungsprocessen. Genom att utgå från befintliga karaktärer kan upplevelsen av trädgårdsstaden stärkas, samtidigt som gränsen mellan det befintliga och det kommande Långås blir mer sömlös.

Framtida bostadsbyggare uppmantras att utgå från trädgårdsstadens gestaltungsprinciper i den fortsatta utformningen av tomterna/kvartersmarken. Genom en småskalig och grön bostadsmiljö hos alla boende med omsorg om gaturum, trädgårdar, variation och mänsklig skala kan området ges en hög arkitektonisk kvalitet och en tydlig identitet. Gestaltning för trädgårdsstad bidrar också till att skapa attraktiva, trygga och långsiktigt hållbara livsmiljöer.

Exploatör bör vid projektering och genomförande av bebyggelsen utgå från trädgårdsstadens principer. Detta innebär att området kan utformas med särskild omsorg om småskalig bebyggelsestruktur, grönska, tydliga gaturum, variation i bebyggelsen samt en hög gestaltungs-mässig kvalitet. Utformningen ska sammantaget bidra till en attraktiv, trygg och långsiktigt hållbar boendemiljö.

Befintliga värden att nyttja i utvecklingen av trädgårdsstaden i Långås.

En kil av mindre trädgrupper (berg i dagen) kan bibehållas och fungera som grön avgränsare. Den kan också utvecklas till ett socialt rum i bostadsområdet i form av en mindre kvarterspark i naturmarken.

Större trädbestånd fungerar idag som naturliga, organiskt formade gränser till bebyggelsen samt i åkerlandskap och går väl i linje med trädgårdsstaden.

Planområdets direkta närhet till skolområdet kan nyttjas som utgångspunkt i att skapa en gångvänlig och småskalig gatustruktur som sammankopplar planområdet med skolan (och resterande tätort).

Trädader är en av trädgårdsstadens nyckelkaraktärer och två sådana finns i området (längs stengärdesgårdar). Dessa kan bevaras och fungera som formskapande i exempelvis det kommande gatunätet.